

Guds riges hemmelighed / mysterium

Seksagesima søndag – citaterne her har fokus på Mk.4,11-12

Citater med indledende kommentar

Erik A. Nielsen - Tang Nielsen: - Collins - "Fragmenter af et spejl

Jeg har citeret lidt omfattende, men dog forkortet, fra **Erik A. Nielsens "Kristendommens retorik"**. Citaterne fortæller at det som sker svarer til en mysterieindvielse – men uden rum og ritual – men via sproget/talen. Men hele situationen beskriver noget af den samme "mekanik" som findes i mysterieindvielser. Jeg har forkortet i citatet. Det vil sige nogle af Erik A. Nielsens spændstige og poetiske formuleringer snydes I for. Grib bogen. Vi lægger mærke til i teksten at der ikke er nævnt hvad lignelsen er lignelse på. Hverken Guds rige, himmeriget, Gud, nævnes. I sin helhed er lignelse, lignelsesteorien og udlægningen Jesu belæring om at høre og tage til sig det hørte. Blive en anden, en troende.

Erik A. Nielsens bud er at det er selve lignelsessituationen her med dens indhold som udtrykker en særlig erkendelse og troserfaring – en esoterisk sag, næsten. Sådan som det står – med ordene om Guds riges hemmelighed midt i teksten. [Citat nedenfor; Erik A. Nielsen]

[Jeg kan ikke lade være med tænke at der er en betydningsforskel mellem Markus', forlæggets, ental og det lidt diffuse flertal hos Mattæus og Lukas. Ental betyder selve den konstituerende hemmelighed – flertal-hemmeligheder er de listige knejper og sjove kroge i rejsemålet.]

Denne ene gang vil Jesus med en lignelse pege på **den indre vej**, hemmeligheden. Hans lignelser har ellers ikke den funktion. Jfr. Collins nedenfor. Men måske har andre steder lignende indhold, Luk. 20,21-22 Guds rige er midt iblandt jer/Inden i jer – kan det udtrykke det dobbelttydige i at følge ham, der er et "indeni", men også noget som tager form "iblandt jer".

I "Om teksten" ser Jesper Tang Nielsen en art menighedsteologi i v 11-12. Lignelsen understøtter **en identitet som menighed**. Dette tager Collins også op – insiders/outsidere – og peger på (med henvisninger) det "for alle" som ligger i Jesu prædiken og handlinger i øvrigt.

[Se citater nedenfor Tang Nielsen: - Collins].

Undertegnede (ksf) har altid set gruppeidentitet, det at gå op i den, som en af de store farer for menigheden/kirken. Det er uden tvivl en del af menneskets natur at danne fællesskab – nyttigt for overlevelsen i det hele taget. En del af dets natur, og en del af Guds skabelse. Men – når det gælder forholdet til tro, Gud og frelse – er **skellet mellem dem udenfor og dem indenfor** blevet til ødelæggelse af meget liv.

Nogle kapitler før hos Markus kommer disciplene ophidsede til Jesus fordi en healer helbreder i Jesu navn, men ikke vi slutte sig til dem. Dér siger Jesus, den som ikke er imod os er for os. [[Mk. 9,40](#)]

Et sted siger Jesus noget som har en helt anderledes ekskluderende klang: Den som ikke er for mig, er imod mig. ([Mt. 12,30](#)). Her vil jeg så udtrykke mig meget kort: Hvis man ikke er for logos, blevet menneske i Jesus, så er man mod det Jesus repræsenterer – som bekendt fortsætter dette ord med ord om menneskesønnen kan man spotte, men ikke Helligånden – og det må jeg forstå som meningen bag det hele (logos). "[Fragmenter af et spejl](#)"s reference til Rom. 16,25 fx]

At få del i Guds riges hemmelighed er at være nede (eller oppe?) i forståelseslag som snitter logos. Derfra er der vækst – også til det helt usandsynlige – 100 fold.

Jeg kan være betænkelig ved EANs tale om en ny mennesketype – men det er meget tricky – for **skellet er et skel man overvinder i sig selv**, det bliver skelsættende i forhold til andre, der ikke har overvundet det, men det er næppe noget man kan bruge til at sætte skel mellem faktiske mennesker omkring en – heller ikke som del af et givet menighedsfællesskab i Herrens navn sætte skel mod andre troende.

Kristen Skriver Frandsen. Februar 2025.

Guds riges hemmelighed

Citater fra litteraturen til [Mk. 4,11-12](#)

En ny mennesketype opstår

Hvor denne kanal fra den ydre sans [at høre ordet] til hjertet i kroppens midte bliver banet, sættes der et epokalt skel i historien, fordi der dermed opstår en ny mennesketype af en højere og mere sofistikeret

åndelighed, en mennesketype med dybe, tvetydige evner... De kalder sig kristne. Med rette!...

Denne samtale med disciplene .. besidder en række af de egenskaber, man forbinder med klassisk mysteriereligiøsitet: Der er tale om en indvielse, som foregår under en kyndig vejleders instruks og belæring; der markeres et tydeligt skel mellem indviede og uindviede; der kræves et offer af den, som skal indvies, og vedkommendes eksistens forvandles stærkt ved indvietheden. Mysteriets hemmelighed omgives med en tavshed...

Men det skelsættende i denne mysterieindvielse er, at den ikke foregår under nogen form for synligt ritual eller ... rum som f.eks. et tempel eller lign. Mysteriet hviler fuldstændig i sproget, som har overtaget mysterierummets arkitektur. Det er et skel i sit eget selv, man overskrider, når man indvies, en tærskel, man ikke anede eksistensen af, før man ved at overskride den opdagede den...

Situationen er både barsk og næsten humoristisk i sin legesyge. Man kan fristes til at tænke, at Jesus lader disciplene overvære sin fortælling til folkemassen, for at de i praksis skal se forevist, hvorledes fortællesituationen helt nøjagtigt modsvarer lignelsen. Ved at fortælle den, skiller han endnu en gang — og næsten endnu mere radikalt end ved deres første kaldelse — disciplene ud af deres hidtidige livs- og forståelsesformer og betyder dem, at deres egentlige kaldelse netop er, at de forstår, hvad Jesus fortæller, eller at de i det mindste forventer, at der i disse fortællinger er noget, de nødvendigvis må forstå.

Det er dette, de indfrier, da de efter folkemødet udspørger Jesus om meningen med den lignelse, som de ikke forstod, men som de i al fald forstod, at det var vigtigt at forstå. Og Jesu svar, hans udlægning af sin lignelse, drejer sig ikke bare om at stille dem foran en hermeneutisk kendsgerning: at den, som har ører at høre med, han hører eller skal høre, men peger meget direkte imod disciplene og underretter dem om, at det, de nu har overværet, viser for dem, at de er ved at have ører at høre med, og at det er dette, der knytter dem til ham som disciple.
[Kristendommens retorik s.85-86]

... det, som foregår i denne situation, er netop, at Jesus for første gang gør sine disciple opmærksom på, at de er i besiddelse af et åndeligt gehør, som de allerede i kortere eller længere tid har haft i brug — hvad selve deres følgeskab med Jesus bevidner — men som de har brugt uden at vide, at de var ved at udvikle dette gehør, og at det var ved at udskille dem radikalt fra alle de andre,

der ikke besidder det. Det er dette, hans svar til dem handler om. Og det er i dette svar, udtrykket om at kende Guds riges mysterium falder [s. 86, *Kristendommens retorik*]

Hemmelighed, mysterium, sakramente

Det augustinske sakramentbegreb og dets udvikling i skolastikken
Ordet »sakramente« er en latinsk oversættelse af det græske ord »mysterion«, som ikke stammer fra mysteriereligionerne, men har en baggrund i apokalyptikken. Det eneste sted, det forekommer i evangelierne, er [Mark. 4,11](#) par., hvor det bruges om »Gudsrigets hemmelighed«, som det er givet disciplene at kende, og som er indholdet af Jesu lignelser, altså om **det eskatologiske Gudsriges skjulte nærvær i Jesu person og hans gerninger**. Derfor kan Paulus bruge ordet om Jesus Kristus selv, den Korsfæstede, som en åbenbaring af Guds skjulte visdom ([1. Kor. 2,7-11](#); jf. [1,24](#)), eller af Guds evige frelsesplan ([Rom. 16,25f.](#)), som netop skal forkyndes for alle mennesker, idet hemmeligheden også indeslutter de troendes delagtighed i den eskatologiske frelse »i Ånden« (jf. også [Kol. 1,27](#) - og [Ef. 3](#) om hedningernes delagtighed i frelsen i den ene kirke af jøder og hedninger, jf. [5,32](#)). (Apologeterne sætter sakramentum om dåb og nadver i modsætning til de hedenske mysterier)

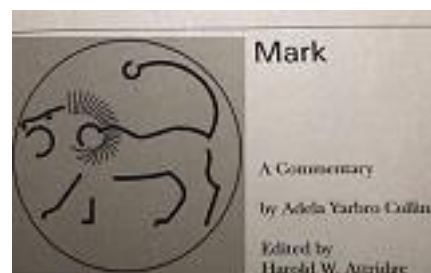
s. 221 i *Fragmenter af et spejl*

Adskillelsen

Der kan ses **to hovedspændinger mellem Mark 4,11-12 på den ene side og resten af Markusevangeliet på den anden side.**

Den såkaldte lignelsesteori i vers 11-12 skaber en skarp adskillelse mellem dem indenfor [insiders] og dem udenfor [outsiders], hvor de første opfattes som disciplene, og de sidste som alle andre mennesker. Alligevel viser Jesus andre steder i Markusevangeliet omsorg for menneskemængden, og de udviser sympati og en vis forståelse for Jesus. Derimod viser disciplene, som har fået himmerigets hemmelighed, den samme mangel på forståelse som de udenforstående. Den anden type spænding ligger i, at Jesu modstandere tilsyneladende, i modsætning til lignelsesteorien, forstår Jesu tale i lignelser andre steder i evangeliet.

S. 240 i *Mark. A Commentary by Adela Yarbro Collins (oversat ved ksf)*

Menighedsstrategi

[Måske er det Markus' måde at forklare en manglende tilslutning]..

Således fik Jesus ret, da han ikke fik stor succes. I et bredere perspektiv er det imidlertid utilfredsstillende. Man har snarere at gøre med **en kendt strategi for at etablere en skarp grænse mellem sig selv og de andre:** Kun for os indenfor er budskabet

forståeligt - for alle andre er det uforståeligt — altså har vi alene adgang til sandheden... Således er denne bestemmelse af formålet med Jesu forkyndelse med til at etablere et særligt sammenhold i den gruppe, der er samlet om ham. For det er meningen, at de skal adskille sig fra alle andre.

v.10-12 kan sammenfattes således: 1) Guds riges hemmelighed er Jesus selv; 2) hemmeligheden er afsløret i og med fællesskabet med Jesus; 3) hele Jesu gerning er uforståelig for dem, der ikke indgår i fællesskabet ved at modtage hans budskab og få tilgivelse; 4) denne forhærdelse er også en del af Guds riges hemmelighed. *Jesper Tang Nielsen: Om teksten*

